

et Evangelii in se dicta disponere volumus, et divinam in carne Dei intelligere naturam volumus, quæ nos primum requiri volumus, dehinc inquisita agnosci volumus. Quod vero ait, disciplinam legis nos in Marco agnoscere, tam propheticas sententias quam testimonia ex divina lege sumpta, ubicunque in Evangelio Marci introducuntur, non incongrue accipimus. Sæpe namque nomine legis et Mosaica lex, et prophetia, et psalmus, designantur. Itaque hujus argumenti repertor pro suo labore se mercedem accepturum sperat, ita subjungens: « habentes mercedem exhortationis: qui plantat et qui rigat, unum sunt, qui autem incrementum

præstat, Deus est. » Hunc sensum Apostolus ita scribit: *Ego plantavi, Apollo rigavit, Deus autem incrementum dedit.* Apostolus plantat, dum in vinea Dominica, vel in Christi Ecclesia, fidem radicando laborat: Apollo vero, tam baptismate quam subsequenti exhortationis doctrina, eosdem irrigat: Deus tamen incrementum fidei suis fidelibus tribuit. Ergo et qui plantat et qui rigat, unum sunt, quia id ipsum credunt, id ipsum desiderant: si quidem inquirendo, inveniando, exhortando, docendo, veritatem apprehendere desiderabiliter exoptant. Ex quibus et unus fuit hujus argumenti repertor.

Finit in argumentum secundum Marcum.

ARGUMENTUM IN LUCAM.

(Mal., ibid.)

Lucas natione Syrus, Antiochensis, arte medicus, discipulus apostolorum, postea vero Paulum secutus usque ad passionem ejus, serviens Domino sine crimine (nam neque uxorem unquam habuit, neque filios), septuaginta et quatuor annorum obiit in Bithynia plenus Spiritu sancto. Qui, cum jam scripta essent Evangelia; per Matthæum quidem in Judæa, per Marcum autem in Italia, sancto instigante Spiritu, in Achaïæ partibus hoc scripsit Evangelium: significans etiam ipse in principio ante alia esse descripta. Cui, extra ea quæ ordo evangelicæ dispositionis exposcit, ea maxime necessitas laboris fuit, ut primum Græcis fidelibus omni prophetatione venturi in carnem Dei Christi manifestata humanitate, ne Judaicis fabulis attentis in solo legis desiderio tenerentur, ne vel hæreticis fabulis et stultis sollicitationibus seducti exciderent a veritate, elaboraret: dehinc ut in principio Evangelii, Joannis nativitate præsumpta, cui Evangelium scriberet, et in quo electus scriberet, indicaret: contestans in se completa esse quæ essent ab aliis inchoata. Cui ideo post baptismum Filii Dei, a perfectione genera-

tionis in Christo impletæ, repetendæ a principio nativitatis humanæ potestas permissa est: ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat, per Nathan Filium introitu recurrentis in Deum generationis admissio, indisparabilis Dei: ut prædicans in hominibus Christum suum, perfecti opus hominis redire in se per filium faceret, qui per David patrem venientibus iter præbebat in Christo. Cui Lucæ non immerito etiam scribendorum apostolicorum Actuum potestas in mysterio datur: ut Deo in Deum pleno, et filio perditionis extincto, oratione ab apostolis facta, sorte Domini electionis numerus compleretur; sicque Paulus consummationem apostolicis Actibus daret, quem diu contra stimulum recalcitrantem Dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus Deum etsi per singula expediri a nobis utile fuerat, sciens tamen quo operantem agricolam oporteat de fructibus suis edere, vitavinus publicam curiositatem, ne non tam volentibus Deum videremur, quam fastidientibus prodesse.

Explicit argumentum.

EJUSDEM SEDULII SCOTI

EXPOSITIUNCULA IN ARGUMENTUM SECUNDUM LUCAM.

(Mal., ibid.)

In hujus argumenti exordio, evangelicæ nomen, genus, patria, et ars humana, cœlestisque disciplina, breviter ostenditur cum dictum est: « Lucas Syrus, Antiochensis, arte medicus, discipulus apostolorum, postea Paulum secutus usque ad passionem ejus, serviens Domino sine crimine. » Hæc omnia magnam evangelicæ laudem ostendunt. Unde et Lucas elevans vel consurgens interpretatur, quia, divina præstante gratia, de vitiis ad virtutum culmina consurgens, ac veritatis lucem elevatis mentis oculis videns, ex corporali medico, in spiritualis medici

eminentiam transcenderat. Unde et Syrus nominatus, quod interpretatur sublimis, scilicet fidei meritis sublimatus. Hic ex paupertatis silentio, quod Antiochia sonat, ad evangelicas delicias translatus est, ut quod prius propter inopiam scientiæ longo silentio propalare non poterat, postmodum cœlesti doctrina opulentus effectus, thesauros evangelicæ doctrinæ largiter dispensaret. Hic primitus apostolorum discipulus, postea Paulum magistrum gentium, quasi gentilis, et virgo virginem secutus fuerat, non tantum ad Evangelii prædicationem, sed

etiam, quod est laude præclarior, usque ad ipsius A Pauli sub Nerone principe confessionem. Quod dicitur « serviens Domino sine crimine, » significat quod virgo intactus, sine fornicationis vitio, castam duxerit vitam. Hinc apte sequitur: « nam neque uxorem unquam habens neque filios, septuaginta et quatuor annorum obiit in Bithynia plenus Spiritu sancto. » Valde consequens esse videtur, ut si uxorem non habuit, filios quoque non haberet. Quod certus annorum ejus numerus describitur, non vacat a mysterio. Nam denarius numerus propter decalogum perfectionem designat. Septenarius numerus septiformem Spiritus sancti gratiam exprimit. Itaque quia Lucas legis decalogum, præstante Spiritus sancti gratia, impleverat, recte in ejus ætate hic numerus supputatur: unde B et Spiritu sancto plenus esse refertur.

Quo vero tempore, vel quo loco, seu pro qua causa, suum scripserit Evangelium, mox declaratur cum subditur: « qui cum jam scripta essent Evangelia, per Matthæum quidem in Judæa, per Marcum autem in Italia, sancto instigante Spiritu, in Achaia partibus hoc scripsit Evangelium, significans etiam ipse, in principio ante aliorum evangelistarum Evangelia alia esse descripta. » Tempus et locus conscribendi Evangelii est, quia post Matthæum et Marcum, in Achaia suum scripsit Evangelium, Causa conscribendi Evangelii est quod non nisi instigante sancto Spiritu illud opus scripsisse commendatur. Sed et aliam multiplicem fuisse causam ejusdem operis adhuc declarat, ita subdens: « cui, extra ea quæ ordo evangelicæ dispositionis exposcit, » et reliqua usque: « elaboraret. » Ordo vel ratio evangelicæ dispositionis illud exposcebat ut non solum tres, id est Matthæus, Marcus et Joannes, sed potius quatuor evangelistæ, adjuncto scilicet Luca, Christi Evangelium conscriberent. Hoc namque apud Deum ante tempora sæcularia fuerat prædestinatum, hoc postmodum per quatuor animalium formas præfiguratum fuit et ostensum. Sed præter illa prædestinata, præfigurata et ostensa, quæ ad ordinem evangelicæ dispositionis pertinent, ea maxime necessaria et multiplex causa hujus evangelici laboris existit, quatenus Græcis fidelibus venturi in carnem Dei Christi manifestata esset D humanitas.

Sed unde illa manifestaretur? « Omni, inquit, prophetatione, » id est, per omnem prophetationem illa fuerat manifestata. Nam, ut beatus Lucas in exordio sui Evangelii pleniter narrat, conceptio et natiuitas Dominica, et ab archangelo prænuntiata, et ab omni sexu, tam viris quam feminis, et ab angelis hominibusque, demonstrata est. Sed in his omnibus ob hoc evangelista pro studio elaboravit, ne idem Græci fideles nuper in Christo renati, Judaicis fabulis deciperentur. Constat enim quod usque adhuc reprobi Judæi Christum in carne venisse denegant, et alium Christum venturum esse confingunt: idcoque spreta Christi gratia nequaquam

Evangelium, sed sola legis constituta persuadent esse sectanda. Contra hos evangelista Christum jam natum fuisse ostendit, et hoc non sine idoneis testibus astruit, sed omni prophetatione indubitabiliter approbat, ut omne os reprobum obstruatur. Et cum nonnulli hæretici Christum in mundum venisse, non tamen veram carnem habuisse, sed æthereum corpus suum de cœlestibus traxisse dogmatizabant, non minus hos quam illos idem vitulus spiritualibus cornibus vincit, dum Christum secundum carnem et conceptum et ex Maria virgine natum fuisse asserit. Ob hoc itaque cornutus evangelista laboravit, ne alii laborent. Bos spirituali stylo exarante laboravit, ne Græci fideles a veritate discederent, Christumque, qui est veritas, relinquerent, et in erroris flexibus laborarent.

Alia quoque pars causæ ostenditur cum subditur: « dehinc ut in principio Evangelii, » et reliqua usque: « inchoata. » Non solum, inquit, propter Græcos fideles Lucas in opere evangelico laboravit, sed et alia causa ejusdem operis existit, hoc est, quod ipse Lucas a beato Theophilo postulatus erat, quatenus Christi Evangelium conscriberet, quod et Lucas in proemio sui Evangelii indicat, id est Evangelium se Theophilo poscente edidisse, et quod in Spiritu sancto ad hoc ministerium electus fuerat, contestans in se completa esse Evangelia, quæ ab aliis pseudo-evangelistis erant non perfecta, sed prave inchoata. Sed in principio sui Evangelii non Christi genealogiam proposuit, quomodo Matthæus in suo fecit Evangelio, sed potius Joannis tanquam præcursoris Domini natiuitate, quam in aliis descriptam esse non viderat, præsumpta, sic tandem apto temporis ordine conservato, Christi natiuitatem aut genealogiam pleniter enarravit. Unde sequitur: « cui ideo post baptismum Filii Dei, » et reliqua usque: « permissa est. » Non caret ratione quod post Christi baptismum Lucas ejusdem Salvatoris genealogiam edisserit. Hæc namque facultas repetendæ natiuitatis humanæ, evangelistæ a Domino concessa est, et quamvis a fine septuagesimæ et septimæ generationis in Christo impletæ, ipsa series genealogiæ per filios in patres ascendendo recurrit, non proprio tamen principio caret. Etenim a principio, id est Christo, qui est totius creationis principium, retrograda genealogia incipit, ut quomodo ad patrem principium recurrit, sic a Christo principio exordium ipsa generationum series sumat.

Sequitur: « ut requirentibus demonstraret, » et reliqua usque: « indisparabilis Dei. » Studiosis et prudentibus evangelista intimare curavit in quo arcano mysterio non per Salomonem, quomodo Matthæus, sed per Nathan filium David, introitum recurrentis in Deum generationis apprehenderat. Sed quomodo ipsa genealogia in Deum recurrit, protinus declaratur cum subditur: « admissio; » hoc est, cum admissione seu receptione in ipsam genealogiam indisparabilis Dei, id est summi Patris, qui est a Filio inseparabilis. Tanquam apertius diceret: Apte Deus

Pater in Christi genealogia admittitur, cum Adam filius in eadem genealogia pronuntiatur, quoniam ipse Pater a Filio inseparabilis est. Alii namque et loco et tempore a filiis suis sunt dispertibiles. Quia vero summus Pater semper in Filio, et Filius in Patre inseparabiliter manet, in eadem filii etiam secundum carnem genealogia pater admitti debuit. Perquirendum tamen est cur per Nathan filium David, introitus recurrentis in Deum generationis exordiri fertur, cum non ab ipso Nathan, sed potius a Christo series generationum recurrere incipit. Nisi forte introitum, non totius genealogiæ initium, sed quolibet in loco in quemlibet patrem, generationis ingressum intelligere debemus. Sequitur: ut « prædicans in hominibus Christum suum, » et reliqua usque: « in Christo. » Pater inter homines Christum suum prædicat, non solum cum ad horam baptismatis vox paterna de nube intonuit dicens: Tu es Filius meus dilectus, in te mihi complacuit, sed et quotidie usque ad consummationem sæculi, unigenitum Filium toto orbe terrarum per ora doctorum evangelizat, quatenus opus perfecti hominis, id est, opus Dei, quod est perfectus homo ad imaginem sui conditoris recreatus, redire in se per Filium faciat, dum nemo venit ad Patrem, nisi per Filium, quomodo nemo venit ad Filium, nisi Pater traxerit eum. Ad hoc enim attinet illud quod protinus adiungitur: « Qui per David patrem venientibus iter præbebat in Christo. » Nam in eo quod Matthæus per patres in filios seriem genealogiæ Salvatoris enarrat, hoc specialiter insinuat, cum per Patris notitiam pervenitur ad Filium. In eo vero quod Lucas per filios in patres recurrit, illud procul dubio indicat quia nemo ad Patrem nisi per Filium venit.

Sequitur: « cui Lucæ non immerito etiam scribendorum apostolicorum Actuum potestas in mysterio datur. » Non sine arcani gratia mysterii, idem Lucas Actus conscripsit apostolicos, cui Deus illi tanquam apostolorum dilecto discipulo, qui nonnunquam gestis eorum intererat, hanc potestatem concesserat. Quod protinus mysterium panditur cum subinfertur: « ut Deo in Deum pleno, » et reliqua usque: « Dominus elegisset. » Nota historia est, sicut in Actibus apostolorum refertur, quod oratione ab apostolis facta, cecidit sors super Matthiam, qui

locum Judæ proditoris suppleverat. Unde duodenarius numerus, qui mysticus est, divina disponente Sapientia, fuit completus; ut non tantum undecim sed potius duodecim apostoli essent. Duodenarius quippe numerus magnum in se continet mysterium, quem tres quater, aut quatuor ter, consummant. Illudque nimirum insinuat quod sanctæ Trinitatis fides per quatuor mundi plagas ore apostolico prædicari deberet, qui duodenarius numerus tunc in apostolis pleniter fuerat completus, Deo in Deum pleno, et filio proditoris extincto, cum post triumphalem resurrectionis et ascensionis Dominicæ gloriam Christus Deo plenus, discipulis claruit, quando iidem discipuli, viso Domino pleni erant lætitia, pleni Scripturarum scientia, pleni quoque musto spiritualis gratiæ; qua plenitudine miser Judas caruit, ut cum vitæ auctorem morti tradidit, ipse vitam amitteret, ac pessimam sibi tanquam pessimus mortis occasionem inveniret. Sequitur: sicque Paulus consummationem apostolicis Actibus daret. Sic, id est ut Lucas apostolorum Actus scribendo, in Paulo ipsos Actus apostolicos consummaret, id est in quo ipso finem illorum faceret, quem diu contra stimulum recalcitrantem Dominus elegisset. Hoc ita potest intelligi quod fortasse Dominus Paulum in loco Judæ statim elegisset, nisi quod diu contra stimulum Dei recalcitrabat. Sed hæc cuncta diligentioribus exponenda relinquimus, ne in vulgum cuncta hæc mysteria propalare videamur. Unde etiam hujus argumenti repertor subintulit: « Quod legentibus ac requirentibus Deum, » et reliqua usque: « prodesse. » Hæc, inquit, occulta mysteria utile quidem fuerat ut a nobis per singula exponerentur, quod tamen non egimus, scientes quod operantem agricolam, id est doctorem quemlibet, oporteat non tantum de alienis sed etiam de suis fructibus propriis edere, quatenus copiosum afferat fructum. Nulli namque dubium est quod cibi alienis dentibus commoliti nauseam generent. Quod ne fiat, nos vulgarem vitamus curiositatem, ne fastidiosis lectoribus plus alienæ curiositatis vitio, quam proprio elaborata studio cupientibus, sed potius veritatis amatoribus et inquisitoribus aliquam utilitatem conferre videremur.

Explicit in argumentum secundum Lucam.

^a Hactenus Codex Vat. Pal. sæc. ix, adeoque contemporaneus fere Sedulio ipsi; desideratur commentarius ad argumentum Joannis.

MAII PRÆFATIO

SEDULII OPUSCULO POLITICO SEQUENTI.

Mai., Spicilleg. Rom., tom. VIII.)

I. Utrum Sedulii Scoti opus *de Rectoribus Christianis* prelo committerem, parumper dubitavi, quia nec deerat qui semel editum diceret, et tamen eruditissimis plerisque omnibus ignotum erat, neque in publicis bibliothecis, quod sciam, exstabat. De hoc ita scribit Faustinus Arevalus in prolegomenis ad Sedulium

seniorem, cap. 2, num. 61. « Goldastus, ut ex Labbeo, num 45, liquet, possidebat ms. opus Sedulii inscriptum *de Regimine principum*. Schoettgenius, qui bibliothecæ Fabricianæ medii et infimi ævi volumen sextum edidit, refert, Sedulium *de Rectoribus Christianis et convenientibus regulis quibus est res publica*